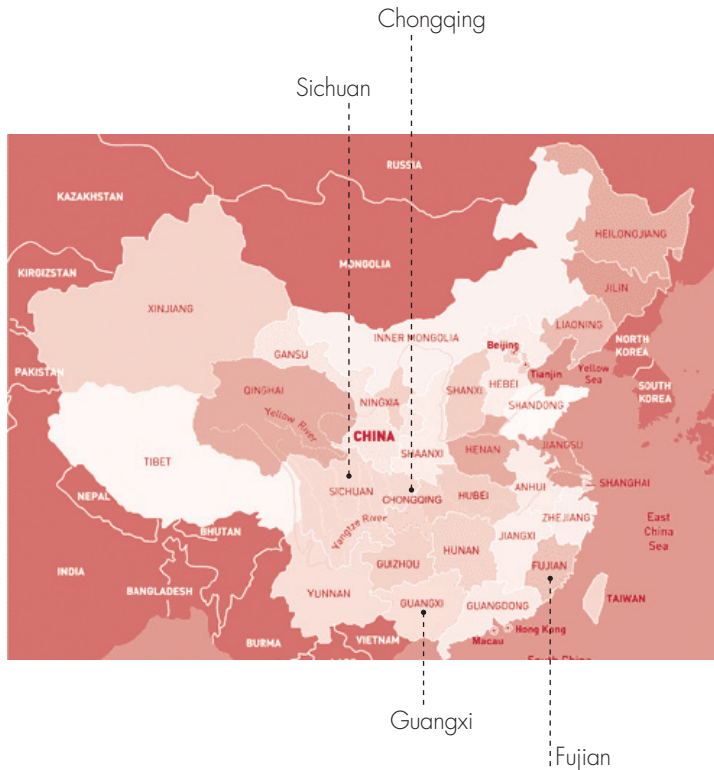

บทที่ 1 บทนำ

ศักยภาพทางเศรษฐกิจของจีน และข้อมูลพื้นฐานของมณฑลพื้นที่ศึกษา (Fujian, Sichuan, Chongqing, Guangxi)

โครงการศึกษาวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาแนวทางและวิธีการเข้าสู่ตลาดประเทศจีน ซึ่งเป็นประเทศที่อยู่ภายใต้ความตกลงการค้าเสรีอาเซียน-จีน (ASEAN-China FTA: ACFTA) และเป็นประเทศที่มีตลาดขนาดใหญ่ พร้อมศักยภาพทางเศรษฐกิจที่โดดเด่น และเพื่อประเมินศักยภาพ โอกาสและอุปสรรคของ SMEs ไทยในการเข้าสู่ตลาดมณฑลจีน ในการศึกษาวิจัยได้เลือกมณฑลพื้นที่เป้าหมาย 4 แห่ง ได้แก่

ภาพที่ 1.1 แผนที่ประเทศจีน และมณฑลพื้นที่ที่ศึกษา

มณฑลจีนชายฝั่งทะเลทางตะวันออก	ได้แก่	มณฑลฝูเจี้ยน (ฮกเกี้ยน)
มณฑลจีนตะวันตก	ได้แก่	มหานครฉงชิ่ง
		มณฑลชื้อชวน (เสฉวน)
		เขตปกครองตนเองกว่างซี
		(กว่างสี)

จากผลการศึกษาวิเคราะห์มณฑลพื้นที่ศึกษาทั้ง 4 แห่งของจีน สามารถสรุปศักยภาพทางเศรษฐกิจของพื้นที่ดังกล่าว โดยแสดงในตารางที่ 1.1 และ ตารางที่ 1.2

- ทั้ง 4 มณฑลมีประชากรรวมกันประมาณ 192 ล้านคน และเมื่อเทียบกับเศรษฐกิจของประเทศไทย พื้นที่ 4 มณฑลรวมกันมีขนาด GDP สูงกว่าไทย หากแต่ทั้ง 4 มณฑลล้วนมีรายได้เฉลี่ยต่อหัวต่อปีต่ำกว่าไทย

- ในด้านการติดต่อค้าขายกับต่างประเทศ พบว่า แม้จะนำข้อมูลการค้าของ 4 มณฑลรวมกันแล้ว แต่ก็ยังคงต่ำกว่าปริมาณการค้าระหว่างประเทศของไทย ส่วนหนึ่งน่าจะเป็นเพราะพื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ทางตอนในของประเทศ (ชื้อชวนและฉงชิ่ง) ทำให้ไม่สามารถออกสู่ทะเล ติดต่อกับตลาดโลกได้สะดวกมากนัก และมณฑลทางตะวันตก (ชื้อชวน ฉงชิ่ง กว่างซี) เพิ่งจะเปิดกว้างติดต่อกับต่างประเทศมากขึ้น หลังจากรัฐบาลจีนประกาศนโยบายมุ่งพัฒนาจีนตะวันตก (Go-West Policy หรือ Xibu Da Kaifa)

- ส่วนด้านการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) กลับพบว่า ข้อมูลของ 4 มณฑลรวมกัน มีปริมาณสูงกว่าปริมาณ FDI ของไทย ส่วนหนึ่งน่าจะเป็นเพราะนโยบายของรัฐบาลจีนในการดึงดูดการลงทุน FDI เข้าไปพัฒนาพื้นที่จีนตะวันตก (ชื้อชวน ฉงชิ่ง และกว่างซี) รวมทั้งนโยบายของรัฐบาลท้องถิ่นของแต่ละมณฑล ซึ่งต่างเสนอนโยบายส่งเสริมการลงทุนต่างชาติ เช่น การลดภาษีรายได้นิติบุคคลเพื่อดึงดูด FDI ให้เข้ามาลงทุนในพื้นที่ของตน ซึ่งจะเป็นการสร้างรายได้ให้กับแต่ละมณฑลอีกด้วย

ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบระหว่าง 4 มณฑล มีข้อสรุปดังนี้

- ด้านขนาดเศรษฐกิจวัดจาก GDP มณฑลชื้อชวนมีความโดดเด่นที่ชัดเจนกว่ามณฑลพื้นที่ศึกษาอื่นๆ และติดอันดับต้นของจีน (อันดับ 9) ส่วนหนึ่งเป็นเพราะชื้อชวนมีฐานประชากรจำนวนมาก (อันดับ 4 ของจีน) และมีขนาดพื้นที่กว้างใหญ่ มีทรัพยากรมาก รวมทั้งมีผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญ เช่น การผลิตสุกรได้มากอันดับ 1 ของจีน
- ผู้เขียนมีรายได้เฉลี่ยต่อหัวต่อปีสูงกว่าอีก 3 มณฑล และติดอันดับต้นของจีน (อันดับที่ 9) เนื่องจากผู้เขียนเป็นพื้นที่แรกๆ ของจีนที่ได้มีการนำระบบปฏิรูปเศรษฐกิจมาใช้ โดยเฉพาะการตั้งเมืองเซี่ยเหมินเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone) เป็น 1 ใน 4 แห่งแรกของจีน ดังนั้น จึงมีการเปิดกว้างและติดต่อกับต่างประเทศมานานกว่า 3 มณฑลตอนใน

ตารางที่ 1.1 ดัชนีเศรษฐกิจของ 4 มณฑลพื้นที่ศึกษา เรียงลำดับตามขนาดของ GDP ปี 2005

ไทย/ มณฑลจีน	GDP (พันล้าน เหรียญ สรอ.)	รายได้ ต่อหัว ต่อปี (เหรียญ สรอ.)	ประชากร (ล้านคน)	การค้ารวม (พันล้าน เหรียญ สรอ.)	การส่งออก (พันล้าน เหรียญ สรอ.)	การนำเข้า (พันล้าน เหรียญ สรอ.)	FDI ลงทุนจริง (ล้าน เหรียญ สรอ.)	การค้าปลีก (พันล้าน หยวน)
ไทย	174.6	2,720	64.2	262.9	130.0	132.9	4,500	-
จีน	2,200	1,740	1,300	1,422.6	762.3	660.2	79,100	6,720
รวม 4 มณฑล	255.42	-	192.1	71.8	44.9	26.9	7,179	794
สัดส่วนเทียบ 4 มณฑลเทียบกับ จีนทั้งประเทศ	11%	-	14%	5%	5%	4%	9%	11%
ฝูเจี้ยน	79.52 (อันดับ 11)	2,257	35.4	54.4	34.8	19.6	5,400	234.6
กว่างซี	49.3 (อันดับ 17)	1,063.9	46.6	5.2	2.9	2.3	379	139.7
ฉงชิ่ง	37.2 (อันดับ 26)	1,329.5	28	4.3	2.5	1.8	500	121.6
ซีอาน	89.40 (อันดับ 9)	1,096.9	82.1	7.9	4.7	3.2	900	298.1

ที่มา: World Bank, China Statistical Yearbook 2006 และศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยความร่วมมือของกรมศุลกากร

นอกจากนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับข้อมูลของจีนทั้งประเทศ มีข้อสรุปดังนี้

1. ด้านขนาดเศรษฐกิจ (วัดจาก GDP) ของ 4 มณฑลรวมกัน มีสัดส่วนเพียงประมาณร้อยละ 11 ของเศรษฐกิจจีนทั้งประเทศ

2. ทั้ง 4 มณฑลรวมกันมีประชากร คิดเป็นสัดส่วนราวร้อยละ 14 ของทั้งประเทศ หากแต่มีเพียงมณฑลเดียว คือ ผู้เจี้ยน ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อหัวต่อปีที่สูงกว่ารายได้เฉลี่ย ของทั้งประเทศจีน สะท้อนให้เห็นว่า อีก 3 มณฑลทางตะวันตก ประชากรยังมีรายได้ต่ำ และส่วนใหญ่ยังคงอาศัยอยู่ในชนบท

ด้านการค้าระหว่างประเทศ ทั้งการส่งออกและนำเข้า พบว่า ทั้ง 4 มณฑลรวมกันยังคงอยู่ในระดับต่ำ กล่าวคือ มีสัดส่วนเพียงประมาณร้อยละ 5 ของปริมาณการค้าระหว่างประเทศของจีนทั้งหมด ส่วนด้าน FDI มีสัดส่วนประมาณร้อยละ 9 เมื่อเทียบกับ FDI ที่ไหลเข้าจีนทั้งประเทศ

3. ด้านการค้าระหว่างประเทศ ทั้งการส่งออกและนำเข้า พบว่า ทั้ง 4 มณฑลรวมกันยังคงอยู่ในระดับต่ำ กล่าวคือ มีสัดส่วนเพียงประมาณร้อยละ 5 ของปริมาณการค้าระหว่างประเทศของจีนทั้งหมด ส่วนด้าน FDI มีสัดส่วนประมาณร้อยละ 9 เมื่อเทียบกับ FDI ที่ไหลเข้าจีนทั้งประเทศ

ตารางที่ 1.2 เปรียบเทียบข้อมูล และจัดอันดับของ 4 พันศึกษา (ปี2005)

ขนาดของ GDP	รายได้เฉลี่ยต่อหัว	จำนวนประชากร	ขนาดพื้นที่
1. ชื่อชวน (9)	1. ผู้เจี้ยน (9)	1. ชื่อชวน (4)	1. ชื่อชวน (5)
2. ผู้เจี้ยน (11)	2. ฉงชิ่ง (18)	2. กว่างซี (11)	2. กว่างซี (9)
3. กว่างซี (17)	3. ชื่อชวน (26)	3. ผู้เจี้ยน (18)	3. ผู้เจี้ยน (23)
4. ฉงชิ่ง (24)	4. กว่างซี (27)	4. ฉงชิ่ง (20)	4. ฉงชิ่ง (26)

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับในจีน เทียบกับ 31 มณฑล
ที่มา : ดร.อักษรศรี พานิชสาสน์ และคณะนักวิจัย, กรกฎาคม 2550

ตารางที่ 1.3 สรุปเชิง จุดอ่อนของพื้นที่ศึกษา

จุดแข็ง	ผู้เขียน	ชื่อชวน	หญิง	กว้าง
<p>- เศรษฐกิจมีขนาดใหญ่ อันดับที่ 11 ของจีน และมีรายได้เฉลี่ยต่อหัวอยู่ที่อันดับที่ 9</p> <p>- มีความได้เปรียบทางภูมิศาสตร์ เนื่องจากตั้งอยู่ริมชายฝั่งทะเล มีท่าเรือน้ำลึกขนาดใหญ่หลายแห่ง เป็นปัจจัยสนับสนุนต่อการพัฒนาภาคการค้าระหว่างประเทศและการติดต่อกับตลาดโลก</p> <p>- มีศักยภาพในการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศ ทั้งการนำเข้าสินค้าและวัตถุดิบเข้ามาเพื่อป้อนการผลิตในสาขาอุตสาหกรรม และการนำเข้าสินค้าเข้ามาเพื่อการบริโภค</p> <p>เนื่องจากผู้ประกอบการรายได้และมีกำลังซื้อสูง</p>	<p>- มีศักยภาพทางเศรษฐกิจสูง แม้ว่าจะมีข้อด้อยในการมีท่าอากาศทะเล แต่ก็สามารถพัฒนาเศรษฐกิจ จนมี GDP ใหญ่เป็นอันดับ 9 ของประเทศ และใหญ่ที่สุดในภูมิภาคจีนตอนใต้</p> <p>- มีความโดดเด่นทางด้านทรัพยากรมนุษย์ที่มีความหลากหลายทางด้านการศึกษา และค้นคว้าวิจัยทางวิทยาศาสตร์ จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้บริษัทข้ามชาติด้าน IT ชื่อดังหลายแห่งเลือกเข้ามาลงทุนในชื่อชวน</p> <p>- มีบทบาทนำในภูมิภาคจีนตะวันตกในการดึงดูดการลงทุนต่างชาติจำนวนมาก ให้มาลงทุนและก่อตั้งศูนย์การวิจัยและพัฒนาในเขต</p> <p>- มีแหล่งทรัพยากรธรรมชาติอันอุดมสมบูรณ์และทรัพยากรท่องเที่ยวหลากหลาย เอื้อให้ชื่อชวนมีฐานเศรษฐกิจที่กว้าง ทั้งในภาคการเกษตร การปศุสัตว์ เหมืองแร่ และอุตสาหกรรม</p> <p>- ด้านปัจจัยด้านการบริโภค นับเป็นเขตที่มีตลาดขนาดใหญ่ของตนเอง และเป็นตลาดผู้บริโภคที่ใหญ่ที่สุดของจีนตะวันออก เนื่องจากมีจำนวนประชากร 80 กว่าล้านคน (อันดับ 4 ของจีน) และมีอัตราการเติบโตสูงอันดับ 7</p>	<p>- มีศักยภาพทางเศรษฐกิจสูง แม้ว่าจะมีข้อด้อยในการมีท่าอากาศทะเล แต่ก็สามารถพัฒนาเศรษฐกิจ จนมี GDP ใหญ่เป็นอันดับ 9 ของประเทศ และใหญ่ที่สุดในภูมิภาคจีนตอนใต้</p> <p>- มีความโดดเด่นทางด้านทรัพยากรมนุษย์ที่มีความหลากหลายทางด้านการศึกษา และค้นคว้าวิจัยทางวิทยาศาสตร์ จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้บริษัทข้ามชาติด้าน IT ชื่อดังหลายแห่งเลือกเข้ามาลงทุนในชื่อชวน</p> <p>- มีบทบาทนำในภูมิภาคจีนตะวันตกในการดึงดูดการลงทุนต่างชาติจำนวนมาก ให้มาลงทุนและก่อตั้งศูนย์การวิจัยและพัฒนาในเขต</p> <p>- มีแหล่งสำรองถ่านหินและก๊าซธรรมชาติ ซึ่งสามารถให้แหล่งทรัพยากรพลังงานจำนวนมากสำหรับ การสร้างโรงผลิตพลังงาน (โครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ) และการพัฒนาด้านพลังงาน</p> <p>- ด้านปัจจัยด้านการบริโภค แม้จะมีรายได้เฉลี่ยต่อหัวต่อปีไม่สูงมาก (อันดับ 18 ของจีน) และมีอัตราการเติบโตอยู่ในอันดับ 22 ของจีน แต่ถ้าพิจารณาแนวโน้มไปที่ประชากรในเขตเมือง</p>	<p>- ด้วยจุดเด่นด้านแหล่งทางภูมิศาสตร์ ทำให้จีนมีศักยภาพเป็นศูนย์กลางของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ดอนบมของแม่น้ำฉางเจียง ซึ่งเป็นเขตสำคัญในยุทธศาสตร์พัฒนาตะวันตกของรัฐบาลจีน</p> <p>- รัฐบาลกลางของจีนทุ่มงบประมาณในการพัฒนาจีนซึ่งเป็นศูนย์กลางคมนาคมขนส่งของจีนตอนใต้ ทั้งทางด้านคมนาคมทางน้ำ (ผ่านแม่น้ำฉางเจียงเพื่อเชื่อมสู่ทะเล) ทางบก และทางอากาศ ด้วยเหตุนี้ทำให้จีนมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นเขตพัฒนาทางการค้า การท่องเที่ยว และเศรษฐกิจ</p> <p>- มีแหล่งสำรองถ่านหินและก๊าซธรรมชาติ ซึ่งสามารถให้แหล่งทรัพยากรพลังงานจำนวนมากสำหรับ การสร้างโรงผลิตพลังงาน (โครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ) และการพัฒนาด้านพลังงาน</p> <p>- ด้านปัจจัยด้านการบริโภค แม้จะมีรายได้เฉลี่ยต่อหัวต่อปีไม่สูงมาก (อันดับ 18 ของจีน) และมีอัตราการเติบโตอยู่ในอันดับ 22 ของจีน แต่ถ้าพิจารณาแนวโน้มไปที่ประชากรในเขตเมือง</p>	<p>- เนื่องจากเป็นเขตหลายทางตะวันออกของจีนเพียงแห่งเดียวที่มีทางออกทะเลและมีเส้นทางบกเชื่อมโยกับประเทศเพื่อนบ้าน (เวียดนาม) กว้าง ซึ่งมีความโดดเด่นของท่าแห่งหนึ่งทั้งทางภูมิศาสตร์ และได้รับความสำคัญ โดยเฉพาะสนับสนุนจากรัฐบาลกลางมากขึ้น โดยเฉพาะบทบาทในการเชื่อมโยกับเขตต่าง ๆ ของจีนกับภูมิภาคอาเซียน กว้างจึงเป็นเขตที่มีศักยภาพสูงในการพัฒนาภาคการค้าระหว่างประเทศ</p> <p>- ด้วยความหลากหลายของสภาพพื้นที่ การมีวัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อย และจุดที่ทันสมัยของหลายแห่ง เช่น กุ้ยหลิน นับเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของกวางซี</p> <p>- อดไม่ได้อุบัติภัยธรรมชาติ โดยเฉพาะดินไหว และแมลง และ ดินที่มีคุณภาพสูง ซึ่งสามารถใช้เป็นวัตถุดิบและตั้งอุตสาหกรรมต่าง ๆ รวมทั้งภาคการเกษตรและจากต่างประเทศ รวมทั้งมีแหล่งพลังงานน้ำ ซึ่งสามารถนำมาสนับสนุนภาคการผลิตในอุตสาหกรรมต่าง ๆ</p>

ผู้เขียน	ชื่อชาน	ผลซึ่ง	กว้างซี
<p>จุดอ่อน</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีต้นทุนการผลิตที่เพิ่มสูงขึ้นมาก ทั้งด้านค่าแรงและต้นทุนด้านพลังงาน ทำให้การผลิตอุตสาหกรรมเบาของผู้เขียนเริ่มอัมตวเริ่มมีผลต่อความสามารถในการแข่งขันและส่งออก ทำให้นักธุรกิจและผู้เขียนเริ่มสนใจออกไปลงทุนในเมณฑลไกลเคียงอื่น ๆ ที่มีต้นทุนต่ำกว่า เช่น เมณฑลเจียงซี - ลักษณะภูมิประเทศเป็นเนินเขาในด้านตะวันตก ทำให้เส้นทางคมนาคมเชื่อมโยงเมณฑลตอนในอาจจะตดเตี้ย และมีต้นทุนการสร้างเครื่องท้าวเส้นทากายในเมณฑลที่สูง - การแข่งขันทางธุรกิจมีความเข้มข้นและรุนแรงมากขึ้น มีทั้งการแข่งขันกับนักธุรกิจชาวจีน และการแข่งขันกับนักธุรกิจต่างชาติ 	<p>ด้วยขนาดพื้นที่ที่กว้างใหญ่ (อันดับ 5 ในจีน) ทำให้ประชากรส่วนใหญ่ยังคงอาศัยอยู่ในภาคชนบท และมีฐานะยากจน รวมทั้งยังคงมีช่องว่างระหว่างคนจนกับคนรวย</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความเติบโตของภาคอุตสาหกรรมของเมณฑลคือขอชวนขาดแคลนหลากหลายเนื่องจากการพึ่งพา อุตสาหกรรมหนักๆ ไม่ก็ประเภทเท่านั้น เช่น การปศุสัตว์ และอาหารแปรรูป แม้ว่าจะมีการเติบโตในอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์และการเคื่องใช้ ไฟฟ้าอยู่บ้าง - ภาคการค้าระหว่างประเทศยังอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าศักยภาพ เนื่องด้วยข้อจำกัดของที่ตั้งเชิงภูมิศาสตร์ที่ห่างไกลทะเล ทำให้มีต้นทุนด้านขนส่งที่สูง และต้องใช้ระยะเวลาในการขนส่ง จึงเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาภาคการค้าระหว่างประเทศ 	<p>- ประชากรส่วนใหญ่ยังอยู่ในภาคการเกษตรและอาศัยในชนบท จึงจึงจึงมีจุดอ่อนและปัญหาแรงงานล้นเกินในภาคชนบท</p> <ul style="list-style-type: none"> - แม้ว่ามีรัฐบาลจึงมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการพัฒนาธุรกิจเอกชนทางแต่กิจการหนึ่งซึ่งจำนวนมากยังคงเป็นกิจการของรัฐ เป็นรัฐวิสาหกิจขนาดใหญ่ที่ไม่มีได้ระบอบการบริวารนี้ ยังมีเจ้าหน้าที่รัฐของเจงซึ่งที่มีทัศนคติแบบอนุรักษ์นิยมหัวเก่า 	<p>- ประชากรส่วนใหญ่ยังอยู่ในภาคชนบท (2 ใน 3 ของประชากรทั้งหมด) และยังมีวิถีชีวิตแบบพอยังชีพ และฐานะยากจน ไม่มีกำลังซื้อสินค้าที่เกินความจำเป็นมากนัก</p> <ul style="list-style-type: none"> - ในขณะที่ บทบาทภาครัฐกิจท้องถิ่นกว้างซียังไม่โดดเด่นมากนัก เนื่องจากประชากรส่วนใหญ่ทำอาชีพเกษตรกรรม และไม่ค่อยมีประสบการณ์ทางธุรกิจ